

Iskola élet-közelben

A KISZ kongresszusa után

Az MSZMP Központi Bizottsága 1970. februári ifjúsáspolitikai állásfoglalása egyértelműen megfogalmazta, hogy az ifjúság megítélésének mércéje az, *ahogyan a munkáját végzi, ahogy tanul, amilyen magatartást tanúsít*. S ezzel kapcsolatosan jólesik olvasni a KISZ VIII. kongresszusa középiskolai és szakmunkástanuló szekciójának beszámoló anyagát. Megállapítja, hogy „az elmúlt években középiskolás és szakmunkástanuló KISZ-szervezeteink, KISZ-tagjaink legjobbjai egyénenként és kollektívan is számtalanszor adták tanúi- és aktivitásuknak, a szocialista Magyarország felépítéséért érzett felelősségüknek”. Valóban: országosan is elismerésre méltó például az a lelkes munka, amelyet az árvíz idején és az árvíz okozta károk helyreállításában szűkebb hazánk fiataljai végeztek. De büszkének lehetünk a különböző tanulmányi és szakmai, kulturális és sportversenyeken részt vevők tízezeire, közöttük nagyon sok szegedi fiatalra, akik nemcsak itthon, hanem nemzetközi fórumokon is igazolták kitűnő felkészültségüket.

A VIII. kongresszus tehát sikereiben az eredményekben gazdag éveket zárt, de amikor az eljövendő idő feladatait megrajzolja, egyre többször találkozunk ezzel a kifejezéssel: *mozgalmi-közületi tevékenységre nevelés*.

Nem vitás, a tanulóifjúság társadalmi-politikai helyzetét a társadalmi életre való felkészítés, a beilleszkedés határozza meg. Helyesen ál-

lapítja meg a szekció vita- anyaga, hogy ennek legfontosabb mozzanata, döntő láncszeme a tanulás. S az- al is egyet kell értenünk, hogy ma még a középiskolás diákok és tanárai — talán kisebb részének — felfogá- sában a tanulás meglehető- sen egysíkú, leegyszerűsített tevékenység. A tanulás szón az iskolát, a pedagógust, a tankönyvet stb., általában azokat a fogalmakat értik, amelyek a tanulás elméleti ismeretszajátító oldalához tapadnak. Pedig Lenin a Komszomol III. kongresszu- sán mondott beszédében is — amikor megállapította, hogy az egész ifjúság leg- fontosabb feladata a tanulás — úgy tárta fel ezt a fogal- mat, mint az elméleti és gyakorlati tevékenység egy- ségét. Az elkövetkező évek- ben tehát nagyobb szerepet kell kapnia a diákifjúság nevelésében a gyakorlati ol- dalnak — a VIII. kongresz- sus szekcióülésének anyá- gát idézve — az *élettapasz- talatok szerzésének, feldol- gozásának*.

Már az elmúlt években is felvetődött és az V. Nevelés- ügyi Kongresszuson is meg- fogalmazták, hogy az ifjúsá- gi szervezet tevékenységének tartalma, szervezeti formái és módszerei egyaránt túl- zottan „iskolások”. Sokan épp ebben látják az igazi tanulói önkormányzat — amely pedig a közéleti tevé- kenységre való nevelés egyik legszilárdabb alapja — ki- bontakozásának a legfőbb akadályát. (Nem kétséges: az ifjúsági szervezet és az osz- tályokra felépülő iskolaszerve- zeti keretek azonosak.) Gyakran felvetik, hogy a

tanórán kívüli politikai, vi- lágképzési foglalkozások, szakkörök, osztálygyűlések „tanóraízűek”, s ezért „alka- lmatlanok az önművelő motívumok kibontakoztatá- sára, a társadalmi és politi- kai aktivitás ösztönzésére”. Ebben a le nem zárt, de egyre tartalmasabbá váló vitában nagyon sokan a vertikális felépítésű, az ér- deklődési tárgyköröket erő- sen figyelembe vevő alap- szervezeteiktől várnak fordul- latot. A KISZ VIII. kong- reszusan e kérdéssel kap- csolatban a következő állás- foglalás alakult ki: „A kö- zépfokú tanintézetek KISZ- munkáját úgy kell korsze- rűsíteni, hogy növeljük a szervezetek öntevékenysé- gét, eszméletét, demokratizmu- sát, a program legyen fiatal- losabb, szélesedjen a tanulói önkormányzat, bővüljön a szervezetek tevékenységi kö- re, anyagi-technikai bázisa.”

A közéleti tevékenység, a hatékony társadalmi cselek- vés tehát két formában bontakozhat ki: egyrészt a KISZ-szervezet által rende- zett fórumokon és akciókon, ahol a fiatalok közösségének ügyeiről esik szó, másrészt a különböző társadalmi szer- vek fórumain, ahol a KISZ- vezetők képviselik a tanulók érdekeit. Tanuláson az V. Nevelésügyi Kongresszus ja- vaslata is: „Elérendő, hogy az ifjúság az iskolai és moz- galmi közéletben érezze ott- hon magát, ott találja meg a neki legmegfelelőbb szer- vezeti formákban törekvései, igényei pozitív tartalmú ki- élésének, megvalósításának terepét.” Lényeges tehát, hogy csökkenjen a mozgá- lankban a még mindig tap- pasztalható rendezvény- és végrehajtáscentrikus gyá- korlat, céljaikat, feladataikat minden esetben az adott kö- zösség erejéhez mérjék.

Megszínlendő a KISZ VIII. kongresszusa középfo- kú iskolai szekcióülésének e témakörben tett javaslata is: A megbízatásokat a KISZ- vezetők tudatosan irányít- sák és ügyeljenek arra, hogy a KISZ tagjai képességeik- nek, felkészültségüknek megfelelő irányban kerülje- nek olyan helyzetekbe, amelyekben irányító, terve- ző képességre is szükség van, s nemcsak végrehajtó készségükre.

N. I.

Bánfalvi József

Házirend a sörözőben

A Deák Ferenc utcáról le- nyúló Kékgolyó söröző két nevezetességéről is híres. Konyhájáról és házirendjé- ről. Konyhája (vastagbúndás párizsival az élen) jó hírét — házirendje kevésbé jó hírét kelti. A fekete üveg- táblára aranyárga betűkkel és szembetűnő műgonddal felhímett paragrafusokból idézem: „Ittas egyént, 18 éven aluliakat és egyenru- hás ipari tanulókat nem szolgálhatunk ki. Italt csak folyóvízzel mosott tiszta po- hárból fogadjon el. 16 éven aluliak a helyiségben csak étkezés céljából tartózkod- hatnak szűlők (nevelők) társaságában 20 óráig.”

Az anonym szerzőről első látásra a következő fonto- sabb észrevételek tehetők:

1. Nem ismeri az írásjele- ket (a felszólítást tartalmazó mondat végén pont helyett felkiáltójel használatos).
2. Hadilában áll a helyes- írással (ha a vendég csak folyóvízzel mosott poharat fogadhat, el, hol a külön ál- kalmozott, a szomszédos Tiszára jár le poharakat tisztítani, lévén hogy más folyó nincs a közelben. Sze- rencsére a tányérok és az evőeszközök hasonló higie- niája elkerülte a szerző fi- gyelmét — ámbátor az is le- hetőséges, hogy a folyóvíz helyett inkább a folyó vízre gondolt).
3. A logikus gondolkodás sem erős oldala, mert amíg a 18 éven aluliakat ki sem szolgálják, a 16 éven aluliak azért bátran rendelhetnek az étlapról.
- Ezek után van egy „sub- jektív” kérdésünk: a 17 évesek melyik kategóriába tartoznak? És egy „objektív”

hozzá: végeredményben kiknek tanácsos látogatni a máskülönb hangulatos sör- rözőt, milyen társaságban és milyen feltételek mellett? A pontos választ esetleg a kicserélt házirend is tartal- mazhatja.

Vöröskőy János:

4 FEKETE MACSKA
visszatér

M.

— Amikor továbbmentünk — folytatta az IBUSZ-busz vezetője — a kolléga azt csak a hibás kerék leszerelésénél tartott. Azt hiszem — fordult a társához —, legalább harminc perc késésed volt.

— Több — mondta a másik —, mert a lá- nyokat nehéz volt összeszedni. A tanárnő még a retiküljét is elhagyta, miközben hajkurászta őket. Úgy festett, mint egy öreg és mérges kis puli, ha nem bír a nyájjal. De aztán, szeren- csére, a táskát is meglett, és tovább indultunk.

— Igen — bólogatott Beke —, befejeztük. Kö- szönöm, hogy segítségemre voltok.

A két sofört magával vitte a MÁVAUT-ál- lomásig, majd a szálloda elé hajtott.

A portás egy csomagot nyújtott át:

— A könyvesbolt küldi a revizor elvtárs- nak...

Délután, a szállodaszoba csendjében, Beke el- olvasta az I/B magyar dolgozatait. A legtöbb füzet gazdája a májusi természet szépségét ecsetelte, néhányan összevetették a kéklő ég- bolt és az óriás erdő „végtelen szabadságát”, az iskolai vakfegyelmekkel, melyet a „megcsont- osított emberi természet” képtelen levetkőzni. „Ha én külföldre utazom — írta egy kislány — ugyanolyan szívélyes leszek az ottani kirán-

dulókhoz, mint az a német bácsi, aki fel akart venni bennünket az ő autóbuszukra.” A dolgo- zatok kedvesek, mulatságosak voltak, de olyan mozzanat, ami Bekét felvillanyozta volna, nem akadt. A füzetek egyre fogytak, az őrnagy már legalább húsz költői hasonlatot olvasott a Ba- laton ezüst tükréről és a holdfény aranyhídjá- ról, de a nyomozást előbbrevívó, értékelhető adatra nem bukkant. Végre az utolsó előtti fü- zet mintha kárpótolta volna a lírai tájleírá- sokra elvesztegetett délutánért:

„Mindenki örült a heccnek — írta Balogh Erika —, csak Medgyes Kati lett nagyon ko- moly. Úgy elsápadt, mintha a szög az ő szívét szúrta volna keresztül. Azt mondta, gazembér- ség a buszosoktól, hogy ilyen kocsi járatnak, amit úton-útfélen lerobbanhat. Képzelm el, hogy kórházba kellene mennünk, és nem ér- nek oda a defekt miatt, hanem meghalunk. Ilyen furcsa az emberi lélek, az egyiknek min- denről valami szomorú dolog jut eszébe, meg a gyönyörű tavaszi erdőben is, a másiknak meg azon is nevetni kell, ami szomorú. Mivel Kati a barátnőm, én sem tudtam többé örülni a de- fektnek, pedig ennek köszönhetjük, hogy kül- földiekkel is megismerkedtünk, és a tanul- máni kirándulás ezzel is tanulságosabb lett, to- vábbá nem haltunk meg, hanem épségben ha- zaértünk.”

Beke, amilyen természetesnek találta, hogy a Csalogány tanárnő által kordában tartott kis- lányok megörültek a váratlan „kalandot” je- lentő defektnek, olyan furcsának tartotta, hogy egyikük „elsápadt”, és a halálról kezdett el- melkedni. Ki lehet ez a gyerek? A szobában volt telefonkészülék, s Beke, füzetével a kezében, feltárcsázta a gimnázium igazgatóját:

— Ismer egy Medgyes Katalin nevű kislányt?

— Hogyne, természetesen. Az egyetlen nyo- morék tanítványunk. Gyermekparalízise volt, és járógépet visel.

— Ja, igen, így már értem — mondta csaló- dottan az őrnagy. — Mindenesetre köszönöm. A füzetek holnap az iskolában lesznek.

Kiválóak közössége

A szárnyaskerék brigádjai

A MÁV Szegedi Igazgató- sága nagy terület vasútvon- alait, állomásait foglalja magába. Három megye tar- tozik hozzá. Ezen a nagy területen sok kiváló szocia- lista brigád terem, közülük öt kollektíva már a MÁV Kiváló brigádja címmel is dicsekedhet, 23 pedig az arany brigádérem tulajdo- nosának vallhatja magát. A legjobb brigádok között jó néhány hely a szegedieket illeti, az utóbbi időszakban szép fejlődést mutatnak itt a szárnyaskerék jelvényt vi- selő szocialista brigádok.

Tükröződik ez abban, hogy a Szeged vasúti csomópont- hoz tartozó főnökségek ren- dre teljesítették a Kiváló szolgálati hely címhez szük- séges feltételeket; így váro- mányosai a szép elismerés- nek. S ez elmondható a táv- közlési főnökségről is, Sze- ged-Rókuson. Ugyanott, a tavalyi eredmények alapján az állomás dolgozói is rá- szolgáltak az elismerésre. Mindebben pedig ott mun- kál egész sor szocialista bri- gád tevékenysége, azoké, akik szocialista módon dol- goznak, tanulnak, élnek, híven a hármas jelszóhoz.

Szeged Állomásfőnökségen tevékenykedik a Béke szocia- lista brigád. Több mint 10 éves múltra tekinthetnek vissza tagjai, 1969-ben nyerték el a brigádmozgalom arany jelvényt. Munkájuk szerteágazó, abban az érte- lembe, hogy a szegedi vasútigazgatóság területén levő vágány hídmérlegek, de egyéb mérlegek javítása is hozzájuk tartozik.

Hogy mit ajánlhat fel egy ilyen kollektíva? Például garanciát vállalhat saját munkájáért. Ők is szavatol- ták: „visszatérő javítás” nem is fordult elő náluk. Egyben csökkentették a ja- vitási költségeket is.

Mindez igen szép. Farkas András, a brigádvezető és társai azonban egyébről is nevezetese. Ha egy évben 5 újítás beadására tesznek ígéretet, bizonyos, hogy 8 lesz belőle. Szeretnek újí- tani? Tudnak is, kiváló szakmai felkészültségüket tükrözik a beadott, elfoga- dott újítási javaslatok. Egy kis statisztika: 1964 óta 532 ezer forint gazdasági ered- ményt jelentettek a vasút-

nak a brigád javaslatai. Gasztány Ferenc, a brigád egyik tagja kiváló újító ki- tüntetésben is részesült.

A szakmai tudás gyarapí- tása — „a szocialista módon tanulni” jegyében — szin- tén jellemző a közösségre. A tagok közül négyen mér- legjavító szakvizsgát tettek, a fiatalabbak részt vettek a Szakma Ifjú Mestere moz- galomban. A gépipari tech- nikum elvégzésére vállalko- zott Savanya Ferenc. A szaktudás állandó tovább- fejlesztésére persze szükség is van, hiszen az új típusú mérlegek is földadják a lec- kését.

Társadalmi munkában a balesetek megelőzésében egyaránt jeleskedtek a „Bé- ke” tagjai, például brigád ez — munkában és szabad idő- ben, magánéletben egyaránt. Méltán kapták meg tavaly a MÁV Kiváló brigádja ki- tüntetés, s a vele járó szép jutalmat.

A Barátság szocialista bri- gád akár „ikertestvére” is mondható az előbbivel: egyidőben „születtek”, s eredményekben is hasonlita- nak egymásra. 1969-ben ez a Szőke Béla vezette kollektíva is az aranyplakett birtok- sávé lépett elő. Tavaly pedig ők is megkapták a kitüntetés: a MÁV Kiváló brigádja címet.

A brigád tagjai asztalosok, a Szeged állomáson levő asztalosműhelyben munkál- kodnak, de sokfelé hívják meg őket az igazgatóság területén. Bútorokat újíta- nak fel, javítást, karbantar- tást végeznek.

Hogy milyen minőségben? Selejtes munka ne forduljon elő! Emellett a termelékeny- séget is növelni tudták — 100 órát ajánlottak fel tár-

sadalmi munkára; 236 órát teljesítettek.

— Az idősebbek rendsze- resen foglalkoznak a fiatal- lokkal, így a brigádba ke- rülő ifjúságunk hamarosan teljes értékű munkát végezhetnek. Gyorsan elsa- játítják a speciális javító- karbantartó munkakört — dicserik őket a vasutasok. — Ennek eredménye az is, hogy az újfelvelelések tartósan megmaradnak a munkahe- lyükön, a brigádból évek óta csak a nyugdíjba menők válnak ki.

Íme: milyen fontossága van a fiatalokkal való fog- lalkozásnak!

A szakmai továbbképzés- nek itt is hagyományai van- nak. A bognár képzettségű brigádtagok részére rendsze- res oktatást szerveztek másrészt a betanított mun- kásoknak is segítettek el- sajátítani a szakmát. Általá- nosnossá lett a közösségi gon- dolkodásmód. Van, aki az olvasott könyvekről számol be társainak, más a kiállí- tástalátogatásokat tervezi szervezni. Wagner Jenő pél- dául, aki a vasutas képző- művészeti szakkör tagja, s tájékoztatót is ad társainak a művészetről.

Íme, néhány jellemző vo- nás a vasúti brigádmozgá- lomból. Azoknak a közössé- geknek az életéből, amelyek például munkaszervezetükkel már eddig is kivívták ma- guknak az elismerések leg- javát. S hogy bőven van követőjük, azt mutatja, hogy a szegedi vasútigazgatóság dolgozóinak 55 százaléka tevékenyen részt vesz a bri- gádmozgalomban; csaknem 8 ezren küzdenek a cím el- nyeréséért vagy megtartá- sáért.

Simai Mihály

Terepasztal társadalmi munkában

A TIT megyei szervezete 20 ezer forintot biztosított egy hét négyzetméteres te- repasztal elkészítésére, me- lyen a fontosabb szegedi közlekedési csomópontokat modellálják majd. A terep- asztalt a közlekedési isme- retoktatásában kívánják

felhasználni. Elkészítésére a CSOMITERV-et kérték meg. A költségvetésből kiderült, hogy az asztal összesen 70 ezer forintba kerül. A kül- lönbözetet — 50 ezer forint — a tervező vállalat szocia- lista brigádjai társadalmi munkával fedezik.

A két „könyvesbolti revizor” késő este érke- zett vissza Násfáról, tele mondanivalóval. Paál a tetejében elég letörtten is. Beke ekkor már aludt. Az asztalon pár sort hagyott munkatársai részére, kérve, hogy ne keltsek fel, pihenjenek le nyugodtan, csak a katonák fényképeit ké- szítsék ki az asztalra, mert virradat előtt magá- val viszi őket. „Napkelte előtt kiruccanak egy kicsit; viszontlátásra, Násfán!”

Ébérték valóban aludtak még, amikor Beke a sötétben csendesen felöltözött, és elhagyta a közös szállodai szobát. Az éjszakai portást, ki- váncsi arra láttán, jónak vélte egy húszassal megnyugtatótni.

A portás cinkos mosollyal nyugtázza, hogy a revizor éjjeli találgára indul, nyilván valami szép könyvesbolti eladólánnyal. Az őrnagy pe- dig beült a szolgálati kocsiába, és elindult Násfa felé.

Ahogy mondani szokták: tartozott egy úttal az ördögnek...

A búkkfán megtalált nyomok magyarázatot adtak a rejtélyes löszercserére, amire útközben, a ládákat szállító kocsin, a feltárt adatok sze- rint, semmiképp nem nyílt mód. Beke mégis úgy döntött, hogy ezt a képtelen módot is megvizsgálja, végigjárja az utat a gyakorlat színhelyéig, megpedig azzal a sebességgel, és abban az időpontban, ahogy és amikor az autók araván haladt.

Éjjel fél négykor, amikor Násfán áthajtott, sűrű sötétség volt még, a falu mélyen aludt. A tűzrakantanya előtt állt az őr, a nagy vas- kapu azonban, amelyet május 8-án ebben az időpontban kigördültek a lövegek, a löszeres, élelmiszeres, egészségügyi meg parancsnoki ko- csik, zárva volt. Az úton, ahol kihajtottak a városból, most csak az elhárító tiszt magános Skodája suhant.

(Folytatjuk.)